De techniek van altijd ja-zeggen

Een ouderwets trouwfeest met genodigden, thuiskomen na bezoek aan de markt of een uitje naar een oude bioscoop. Het zijn enkele van de herkenbare situaties waarin bewoners met dementie in woonzorgcentrum O.L.V. Ten Rozen te Aalst worden ondergedompeld door middel van improvisatietheater.

Het improvisatietheater is een initiatief van *Melissa Leboeuf* (referentiepersoon dementie) en ergotherapeut *Sarah De Rijck*. De situaties van vroeger worden opgeroepen door acteurs en enkele krachtige decorstukken. De acteurs spelen vervolgens al improviserend in op de zich spontaan in interactie met de bewoners ontwikkelende situatie. Melissa en Sarah: 'Het zijn vrijwillige acteurs die we vonden bij Open Droom, een organisatie die eerder werkte met mensen met een verstandelijke beperking, en via Open Doek, een koepelorganisatie voor amateurgezelschappen.' In het geval van het bioscoopbezoek bijvoorbeeld creëert men een filmzaal uit de jaren vijftig aan de hand van onder meer enkele oude filmaffiches, cinemazetels en een bioscoopkassa. De acteurs dragen kledij die past bij hun rol als bioscoopdirecteur, medewerker of bezoeker in de tijdgeest van toen. Elke acteur heeft een eigen reden om in de bioscoop aanwezig te zijn en spreekt

vanuit die achtergrond de bewoner-bezoekers aan. Daarnaast hebben ze enkele mogelijke verhalen in het achterhoofd, maar de situatie ontwikkelt zich naargelang de spontane inbreng van bewoners. 'Hun spel draagt krachtig bij aan het oproepen van de bioscoopervaring,' stellen Melissa en Sarah, 'vaak meer dan de decorstukken.'

Het project maakt deel uit van een groter initiatief rond diverse kunstvormen: *Forgotten Senses*. 'Actieve kunstbeoefening is interessant omdat die mensen toelaat om helemaal in het hier en nu te komen, haast te verdwijnen in de actie van het moment. Maar belangrijker nog voor ons is dat je zo mensen voluit op hun mogelijkheden kan aanspreken. Ouderen en zeker ouderen met dementie staan al zo vaak als toeschouwer aan de zijlijn van het leven. We willen hen in deze kunstprojecten zoveel mogelijk zelf actief laten zijn. Daarom hebben we bewust voor improvisatietheater op de vloer gekozen en niet voor theater op een podium,' aldus Melissa en Sarah.

PARALLEL

'We hebben gemerkt hoe belangrijk het is dat de acteurs bescheiden blijven. Ze mogen niet de perfecte vertolking willen neerzetten, maar dienen zo aandachtig mogelijk te blijven bij wat er met de mensen met dementie gebeurt en daar dan flexibel op in spelen. Zo was er een dame

die angstig werd in het donker. Dan moet de acteur natuurlijk vooral met die angst aan de slag. We laten de acteurs zoveel mogelijk hun ding doen, zij zijn de acteurs. Maar het is wel belangrijk dat we hen coachen in hoe om te gaan met mensen met dementie, daar hebben ze ook behoefte aan. Daarnaast blijven we tijdens de uitvoering onopvallend op de achtergrond aanwezig, zodat we indien nodig kunnen bijspringen. Dit is nog niet nodig geweest, maar de acteurs voelen zich wel veiliger zo. En omdat we er altijd bij zijn, kunnen we in het nagesprek ook beter vragen beantwoorden en gerichte feedback geven.'

'Improvisatietheater is altijd ja-zeggen: je gaat mee in het verhaal dat je wordt aangeboden. De parallel met de zorg is duidelijk. Technieken uit het improvisatietheater kunnen helpen om flexibel in te spelen op situaties, af te stappen van het rationele en mee te gaan in de soms bizarre wereld van de persoon met dementie. Dit laat toe om dicht bij iemand te komen en beter te begrijpen wat hij nodig heeft. Alle medewerkers bij ons hebben daarom ook een workshop in improvisatietheater gekregen.' ♦

TEKST PATRICK VERHAEST

BEELD JEAN-PIERRE WAGEMAN

Meer informatie: Melissa Leboeuf of Sarah De Rijck, tel.: +32 53 76 77 81; of via ergo@wzctenrozen.be.